

**ПП «ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТРЕНАЖЕРНИЙ ЦЕНТР»
«МАРІН ПРО СЕРВІС»**

ПОГОДЖЕНО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Державної служби морського і
внутрішнього водного транспорту та
судноплавства України

Директор ПП «Ізмаїльський морський
тренажерний центр «Марін Про Сервіс»

«08» 05 **Є.О. Ігнатенко**
2023 р.

«09» 05 **О.О. Паюк**
2023 р.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН І ПРОГРАМА

Підготовки за напрямом

**«Фахівець з рятувальних шлюпок, рятувальних плотів та чергових
шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками»**

*“Proficiency in Survival Craft and Rescue Boats other then Fast Rescue Boats”
відповідно до вимог Правила VI/2 (пункт 1) Конвенції ПДНВ,
Розділу А-VI/2 (пункти 1-4) Кодексу ПДНВ,
Модельного курсу ІМО 1.23 «Фахівець з рятувальних шлюпок і плотів та
чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками»
(Proficiency in Survival Craft and Rescue Boats other then Fast Rescue Boats)*

<i>Обсяг навчального часу повного курсу (годин)</i>			
Підготовка		Іспити та практична демонстрація компетентності	Усього
Теоретична	Практична		
16,5	15,0	Здійснюються під час практичної підготовки за результатами відпрацювання практичних вправ іспит	31,5
<i>Обсяг навчального часу скороченого курсу (годин)</i>			
Підготовка		Іспити та практична демонстрація компетентності	Усього
Теоретична	Практична		
6,0	9,0	Здійснюються під час практичної підготовки за результатами відпрацювання практичних вправ	15,0

Ізмаїл, 20 08³ р.

Робочий навчальний план і програма розроблені на підставі вимог:

- Національного законодавства.
- Міжнародної конвенції з підготовки, дипломуванню моряків і несення вахти 1978 року, з поправками (ПДНВ, з Манільськими поправками 2010 року).
- Міжнародного кодексу з підготовки і дипломуванню моряків і несення вахти, з Манільськими поправками, (Кодекс ПДНВ'2010), розділ А-VI/1, таблиця А-VI/1.
- IMO Model Course IMO 1.23 «Фахівець з рятувальних шлюпок і плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками» (*Proficiency in Survival Craft and Rescue Boats other than Fast Rescue Boats*).
- Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі 1974 р. (SOLAS-74) з поправками.
- Міжнародної конвенції з запобігання забрудненню з суден 1973 р. зміненої Протоколом 1978 р. до неї (MARPOL-73/78).
 - Наказу Міністерства інфраструктури України від 07.10.2014 № 491 «Про затвердження вимог до тренажерного та іншого обладнання, призначеного для підготовки та перевірки знань осіб командного складу та суднової команди», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.10.2014 за № 1325/26102.

Робочий навчальний план і програма розроблені:

Бацман Артем Миколайович - інструктор викладач ПП «Ізмаїльський морський тренажерний центр «Марін Про Сервис»».

Хращевський Віталій Олексійович - інструктор ПП «Ізмаїльський морський тренажерний центр «Марін Про Сервис»».

1. МЕТА Й ЗАДАЧІ КУРСУ

1.1. Мета курсу та організаційно-методичні вказівки

Мета програми курсу - забезпечити суднових спеціалістів теоретичними знаннями та практичними навичками по організації використання колективних рятувальних засобів та розуміння ними своєї ролі і відповідальності в системі гарантування безпеки людського життя на морі в аварійних ситуаціях і при експлуатаційному та тренувальному використанні суднових рятувальних засобів.

Навчальна програма курсу з підготовки фахівців з рятувальних шлюпок та чергових шлюпок - це документ, що визначає зміст і обсяг професійних знань, умінь і навичок суднових спеціалістів та способи і методи їх формування, включає завдання особистісно - орієнтованого навчання.

Навчальна програма побудована по блочно-модульному принципу де кожний блок є основою оволодіння відповідним видом професійної компетентності.

Практичні (тренажерні) заняття доцільно проводити в групах до 10 чол.

Важливе значення для ефективності вивчення курсу з рятувальних шлюпок і плотів, чергових шлюпок має вибір форм і методів теоретичної та практичної (тренажерної) підготовки.

Найбільш поширеними формами організації теоретичного навчання є урок, лекція, семінарські заняття, консультації, заліки, самостійна робота та інші; практичної (тренажерної) підготовки є заняття на тренажерному обладнанні; навчально-тренажерному судні, тренування в спеціально обладнаному басейні, на полігоні в морі.

Основними методами теоретичного навчання на курсах є:

- словесні методи (усне викладання, бесіда, робота слухачів курсів з навчальною та довідковою літературою, нормативною документацією);
- практичні методи (вправи, пошукова діяльність, практичні роботи); -наочні методи (використання образних засобів наочності);
- віртуальні (за допомогою комп'ютерних технологій).

Найбільш поширеними методами практичного (тренажерного) навчання є:

- показ прийомів практичних дій на судні;
- самостійне спостереження слухачів курсів;
- вправи;
- інструктаж;
- методи навчання слухачів раціональним прийомом та способам роботи в аварійних ситуаціях.

Форми й методи навчання визначається безпосередньо інструкторсько- викладацьким составом з метою забезпечення високої ефективності та результативності формування професійної компетентності суднових спеціалістів.

Обсяг і рівень знань, умінь та практичних навичок осіб, які пройшли курс навчання з рятувальних шлюпок і плотів та чергових шлюпок повинні відповідати вимогам стандарту компетентності, викладеному в пунктах 1-4 розділу А-VI/2 Кодексу ПДНВ.

Інструкторсько-викладацький склад організує та здійснює контроль за якістю знань та практичних навичок слухачів курсів за допомогою поточного, тематичного та вихідного контролю.

Поточний контроль передбачає поурочне опитування слухачів курсів, тематичне тестування та ін.

Тематичний контроль - застосовується для оцінювання навчальних досягнень слухачів курсів по завершенню вивчення тематичного блоку навчальної програми.

Вихідний контроль передбачає атестацію суднового спеціаліста за допомогою демонстрації компетентності у виконанні завдань, обов'язків та відповідальності, перелічених у колонці 1 таблиці А-VI/2-1, відповідно до методів демонстрації компетентності, перелічених у колонках 3 та 4 зазначеної вище таблиці, а також екзамену під час проходження підготовки за схваленою програмою, яка охоплює питання, викладені в колонці 2 таблиці А-VI/2-1.

1.2. Задачі курсу

Слухачі, що успішно завершили даний курс, мають бути здатними забезпечити підготовку і посадку людей в рятувальні засоби, безпечно спускати і піднімати рятувальні та чергові шлюпки і безпечно спускати на воду рятувальні плоти, а також швидко відходити від судна.

Вони мають бути здатними керувати шлюпкою на веслах, або моторною, надувним та твердим рятувальним плотом, включаючи в умовах неспокійного моря.

Вони повинні бути готовими до організації життєзабезпечення потерпілих в рятувальних шлюпках і плотях після залишення судна в аварійних ситуаціях.

1.3. Слухачі повинні уміти:

- здійснювати командування: підготовкою шлюпок і плотів до спускання; посадкою в них людей; спусканням і підняттям шлюпок і плотів; відходом шлюпок і плотів від борту, та підходом їх до борту і під талі;
- забезпечити виконання першочергових дій при залишенні судна, щоб звести до мінімуму загрозу для виживання;
- запускати і експлуатувати двигуни рятувальних шлюпок;
- керувати діями в умовах виживання у відповідності до переважаючих обставин і умов;
- забезпечити найбільшу можливість знайдення свого рятувального засобу, в тому числі вміти користуватись аварійними засобами зв'язку.

1.4. Слухачі повинні знати:

- завдання, обов'язки і відповідальність фахівців з суднових рятувальних засобів, що складають рівень їх компетентності;
- порядок дії і свої обов'язки при шлюпочній тривозі;
- заходи безпеки при експлуатації суднових рятувальних засобів;
- обмеження обладнання шлюпок і плотів при здійсненні операції з ними;
- склад і порядок використання предметів спорядження рятувальних шлюпок і плотів;
- принципи виживання в рятувальних шлюпках і плотях;
- міжнародні рятувальні сигнали і порядок дії при рятуванні людей із шлюпок і плотів за допомогою гелікоптера;
- установлювати засоби, що сприяють визначенню місцезнаходження;
- використовувати пристрої для визначення місцезнаходження;
- маркування рятувальних шлюпок і плотів стосовно кількості людей, на яку вони розраховані.

2. ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО СЛУХАЧІВ ТА РІВНЯ ЇХ ПІДГОТОВКИ

До навчання по курсу допускаються моряки не молодше 18 років, придатні за здоров'ям, які пройшли базовий курс «Ознайомлення, початкова підготовка та інструктаж з питань безпеки для всіх моряків» у відповідності з вимогами розділу А-VI/1 Кодексу ПДНВ.

Таблиця А-VI/2-1

Специфікація мінімального стандарту компетентності для фахівців з рятувальних шлюпок, рятувальних плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками

Сфера компетенції	Знання, розуміння і професійні навички	Методи демонстрації компетентності	Критерії для оцінки компетентності
Командування рятувальною шлюпою й плотом, черговою шлюпою під час їх спуску і після спускання на воду	Конструкція і оснащення рятувальних шлюпок, плотів і чергових шлюпок, а також окремі предмети їх спорядження. Конкретні характеристики і будова рятувальних шлюпок, плотів і чергових шлюпок. Різні типи устаткування для спускання на воду рятувальних шлюпок, плотів і чергових шлюпок. Способи спускання на воду рятувальних шлюпок і плотів при сильному хвилюванні моря. Способи підняття рятувальних шлюпок і плотів. Дії, що здійснюються після залишення судна. Способи спускання й підняття чергових шлюпок при сильному хвилюванні моря. Небезпеки, пов'язані з використанням механізмів відокремлення під навантаженням. Знання процедур технічного обслуговування.	На практиці показати уміння: - Перевернути перекинутий рятувальний пліт в надітому жилеті. - Розуміти маркування рятувальних шлюпок і плотів щодо кількості людей на яку вони розраховані. - Подавати правильні команди на посадку і спускання на воду рятувальних шлюпок і плотів, відхід від судна і висадку людей з рятувальних шлюпок і плотів. - Готувати і безпечно спускати на воду рятувальні шлюпку та пліт і швидко відходити від судна. - Безпечно піднімати рятувальну шлюпку, пліт і чергову шлюпку з води	Підготовка, посадка та спускання на воду шлюпки і плоту здійснюється з урахуванням обмежень обладнання і дозволяють їм безпечно відійти від судна. Початкові дії при залишенні судна зводять до мінімуму загрозу для виживання. Підняття рятувальних шлюпок, плотів і чергових шлюпок здійснюється в рамках обмежень обладнання. Обладнання експлуатується у відповідності до інструкцій виробника щодо спуску та встановлення.
Експлуатація двигуна рятувальної шлюпки	Методи пуску й експлуатації двигуна рятувальної шлюпки та пов'язаного з ним	Практичне демонстрування уміння запустити й експлуатувати двигун, що встановлений на відкритій	Двигун запускається й експлуатується у відповідності до вимог маневрування

	обладнання разом із використанням передбаченого вогнегасника	або закритій рятувальній шлюпці	
Керівництво людьми і керування рятувальною шлюпкою і плотом після залишення судна	Керування рятувальною шлюпкою і плотом при сильному хвилюванні моря. Користування фалінем, плавучим якорем і іншим обладнанням. Розподіл води та їжі в рятувальній шлюпці і плоту. Дії, що здійснюються для максимального підвищення можливості знайти рятувальні шлюпки і плоту. Способи рятування за допомогою гелікоптера. Гіпотермія і її відвернення: користування захисним одягом, включаючи гідрокостюми й теплозахисні засоби. Використання чергових шлюпок і рятувальних шлюпок із двигуном для буксирування рятувальних плотів і рятування людей що потрапили у воду. Навмисна посадка рятувальних шлюпок і плотів на берегову обмілину.	Практичне демонстрування уміння: - Гребти й керувати рятувальною шлюпкою і вести її за компасом. - Користуватися предметами оснащення рятувальних шлюпок і плотів. - Установлювати засоби сприяння знаходженню	Керівництво діями в умовах виживання відповідає переважаючим обставинам і умовам
Користування обладнанням, що вказує місце знаходження, включаючи засоби зв'язку і сигнальну апаратуру, а також піротехнікою	Радіоапаратура рятувальних шлюпок і плотів, включаючи супутникові АРБ і транспондери для пошуку і рятування. Піротехнічні сигнали лиха	Практичне демонстрування уміння: - користуватись переносним радіообладнанням рятувальних шлюпок і плотів; - користуватись сигнальним обладнанням, включаючи піротехнічні засоби	Користування й вибір засобів зв'язку і сигнальної апаратури відповідає переважаючим обставинам і умовам
Надання першої медичної допомоги врятованим	Користування аптечкою першої допомоги і техніка першої допомоги і техніка приведення до свідомості. Догляд за людьми, що одержали травми, включаючи зупинення	Практичне демонстрування уміння: надати допомогу особам, що одержали поранення як при залишанні, так і після залишення судна, користуючись аптечкою	Визначення можливої причини характеру і стану травм або захворювання проводиться швидко і точно. Пріоритет і

	кровотечі й виведення із шокового стану	першої допомоги, а також способами приведення до свідомості	послідовність дій з надання допомоги не призводить до загрози життю
--	---	---	---

3. РОБОЧІ НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ КУРСУ

3.1 НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН повного курсу за напрямом

«Фахівець з рятувальних шлюпок, рятувальних плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками»

Назви частин, тем	Час підготовки (годин)		
	Теоретична підготовка	Практична підготовка	Усього
1. Ввідна частина та питання безпеки: 1.1. Ввідна частина 1.2. Керівництво з безпеки	0,5	-	0,5
2. Загальна інформація: 2.1. Небезпечні ситуації 2.2. Тренування, навчання та операційна готовність до небезпечних ситуацій 2.3. Дії, які необхідно здійснювати під час виклику до рятувальних засобів	1,5	-	1,5
3. Залишення судна: 3.1. Дії, які необхідно здійснювати у разі необхідності залишити судно 3.2. Дії, які необхідно здійснювати знаходячись у воді	0,5	-	0,5
4. Рятувальні засоби та рятувальні шлюпки: 4.1. Рятувальні шлюпки 4.2. Рятувальні плоти 4.3. Чергові шлюпки	0,75	-	0,75
5. Устаткування для спускання шлюпок і плотів: 5.1. Шлюпбалки 5.2. Пліт-балки 5.3. Кран-балки для чергових шлюпок 5.4. Спускання вільним падінням 5.5. Обладнання для самовідділення плоту 5.6. Морські евакуаційні системи	1,25	-	1,25
6. Евакуація та підйом рятувального засобу або чергової шлюпки: 6.1. Спуск: 6.2. Очистка борта судна, з якого спускаються рятувальні засоби 6.3. Управління рятувальним плотом та рятування осіб, що рятуються, з води 6.4. Повертання перекинутого рятувального плоту або чергової шлюпки 6.5. Спуск рятувального плоту або чергової шлюпки в умовах штормової погоди	1,25	-	1,25
7. Дії, які необхідно здійснювати, знаходячись у воді чисто від судна, що тоне	0,25	-	0,25

8. Двигун рятувальної шлюпки і його оснащення	1,5	-	1,5
8.1. Запуск двигуна			
8.2. Система охолодження			
8.3. Зарядження батарей			
8.4. Вогнегасник			
8.5. Система зрошення водою			
8.6. Автономна система забезпечення повітрям			
9. Зовнішній двигун чергової шлюпки	1,0	-	1,0
10. Управління рятувальним плотом та черговою шлюпкою в умовах штормової погоди	0,75	-	0,75
11. Дії, які необхідно здійснювати на борту рятувального засобу	1,5	-	1,5
11.1. Першочергові дії			
11.2. Дії для збереження життя			
11.3. Використання обладнання рятувального засобу			
11.4. Пропорційний розподіл їжі та питної води			
11.5. Дії, які необхідно здійснювати для максимальної можливості виявлення та визначення місцезнаходження рятувального плоту			
12. Методи рятування за допомогою гелікоптера	1,25	-	1,25
12.1. Зв'язок із гелікоптером			
12.2. Евакуація з судна та з рятувального засобу			
12.3. Підйом у гелікоптер			
13. Гіпотермія	1,0	-	1,0
14. Радіобладнання	1,5	-	1,5
14.1. Переносні двосторонні УВЧ - радіостанції для рятувальних засобів (УНР)			
14.2. Аварійні радіобуї - покажчики місця знаходження (ЕРІКБз)			
14.3. Аварійні радіолокаційні відповідачі (8АКТв)			
14.4. Сигнали лиха, сигнальне обладнання та піротехніка			
15. Перша медична допомога	2,0	-	2,0
15.1. Методи реанімації			
15.2. Використання аптечки першої допомоги			
16. Практичні навчання з спуску та підйому рятувальної шлюпки	-	3,0	3,0
17. Практичні навчання з спуску рятувального плоту	-	3,0	3,0
17.1. Рятувальні плоти, що спускаються за допомогою кран-балок			
17.2. Рятувальні плоти, що спускаються шляхом скидання за борт			
18. Практичні навчання з спуску та підйому чергової шлюпки	-	3,0	3,0
19. Практичні вправи та оцінка	-	6,0	6,0
Усього за напрямом підготовки	16,5	15,0	31,5

3.2 НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН скороченого курсу за напрямом

«Фахівець з рятувальних шлюпок, рятувальних плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками»

Навчальний план тривалістю 15 годин, призначені для підготовки осіб, у яких закінчується термін дії свідоцтва фахівця з суднових рятувальних засобів, одержаного раніше. Для такої підготовки враховується обов'язковість проходження перед цим курсу «Ознайомлення, початкова підготовка та інструктажу з питань безпеки для всіх моряків» у відповідності до вимог Кодексу ПДНВ, розділ А-VI/1.

Знання, розуміння й уміння	Лекції (години)	Практичні заняття (години)	Усього (години)
1	2	3	4
1.Вступ	0,5	-	0,5
1.1. Огляд курсу			
1.2. Компетентність фахівця з суднових рятувальних засобів.			
2. Суднові рятувальні засоби і чергові шлюпки	1,0	-	1,0
2.1. Рятувальні шлюпки			
2.2. Рятувальні плоти			
2.3. Техніка безпеки при використанні рятувальних засобів			
3. Двигун рятувальної шлюпки і його оснащення	0,5	0,5	1,0
3.1. Запуск двигуна			
3.2. Система охолодження			
3.3. Система зрошення водою			
4.Командування рятувальними шлюпкою і плотом, черговою шлюпкою під час спускання і після спускання їх на воду	2,0	6,0	8,0
4.1.Підготовка шлюпок і плотів до спускання і посадка людей			
4.2.Спускання шлюпок і плотів, відхід від судна при різних гідрометеорологічних умовах.			
4.3. Підняття з води потерпілих.			
4.4.Практичні дії командира рятувальної шлюпки та плоту при спусканні й підйманні			
5.Життєзабезпечення в рятувальних шлюпках і плотах після залишення судна	1,5	1,0	2,5
5.1 .Організація виживання			
5.2.Надання першої допомоги при травмах і розладах в орг			
6.Користування аварійними засобами зв'язку і сигналізації	0,5	0,5	1,0
6.1. Аварійні радіобуї і портативне радіообладнання			
6.2. Світлотехнічні засоби			
6.3. Міжнародні рятувальні сигнали			
Екзамен	-	1,0	1,0
Усього	6,0	9,0	15,0

4.1 НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА повного курсу

Навчальні завдання курсу	Посилання ІМО	Бібліографія	Навчальні матеріали
1	2	3	4
1.Вступ (0,5) 1.1. Огляд курсу 1. Завдання курсу і порядок його освоєння Інструкції з техніки безпеки 1.2.Компетентність фахівця з суднових рятувальних засобів 1. Основні завдання, обов'язки і відповідальність до вимог Конвенції STCW 1978/95	Д1, ДЗ		НП1
2. Суднові рятувальні засоби і чергові шлюпки (1,75) 2.1. Рятувальні шлюпки 1. Різновиди рятувальних шлюпок за будовою, типом рушія, місткістю й призначенням 2. Експлуатаційні характеристики шлюпок, їх обладнання і спорядження 3. Маркування рятувальних шлюпок 2.2 Рятувальні плоти 1. Різновиди рятувальних плотів за будовою і місткістю, їх експлуатаційні характеристики, обладнання і спорядження 2. Маркірування рятувальних плотів і їх контейнерів 2.3. Чергові шлюпки 1. Будова, експлуатаційні характеристики і обладнання 2. Вимоги до екіпажу рятувальних і чергових шлюпок на пасажирських і вантажних судах 2.4. Морські експлуатаційні системи 1. Будова й експлуатаційні характеристики 2. Маркірування морських надувних евакуаційних систем (МЕС) і їх контейнерів	Д2, ДЗ	Л1, ЛЗ	НП2, НПЗ, НП4
3. Устаткування для спускання шлюпок і плотів (1,5) 3.1. Шлюпбалки 1. Різновиди гравітаційних шлюпбалок, їх експлуатаційні характеристики і будова 2. Способи роз'єднання (віддані) шлюпочних гаків при приводненні 3.2. Плітбалки 1. Будова і експлуатаційні характеристики 2. Ручні і автоматичні роз'єднувальні гаки і користування ними 3.3. Спускання вільним падінням 1. Будова і експлуатаційні характеристики рамписліпу (пристрою для спускання вільним падінням) 2. Необхідність альтернативного методу спускання й підняття	Д2, ДЗ	Л1, Л2	НП2, НПЗ

шлюпки 3.4. Обладнання для самовідділення плоту 1. Гідростатичні і піротехнічні прилади 2. Принцип дії гідростатів, їх обслуговування на судні 3. Слабка ланка пускового ліня			
4. Двигун рятувальної шлюпки і його оснащення (3,0) 4.1. Запуск двигуна 1. Дії з приготування й запуску 2. Експлуатаційне обслуговування двигуна 4.2. Система охолодження двигуна 1. Експлуатаційні особливості охолодження повітрям, прісною водою, морською водою. Можливість роботи двигуна без охолодження 2. Підвісні мотори і їх експлуатація 4.3. Зарядження батарей 1. Від суднового енергопостачання 2. Від двигуна шлюпки 4.4. Вогнегасник 1. Користування вогнегасником для гасіння палаючого пального 4.5. Система зрошення водою 1. Призначення системи, її функціонування 4.6. Автономна система забезпечення повітрям 1. Призначення системи, її функціонування	ДЗ, Д2	ЛЗ	НП2 НПЗ
5. Залишання судна (7,0) 5.1. Підготовка і спускання шлюпок 1. Керівництво підготовкою і спусканням шлюпок: - відкритої; - закритої, керуючи з середини; - вільним падінням; - механізм відокремлення: без загрузки, під загрузкою. - технічне обслуговування механізмів. 5.2. Підготовка і спускання плотів 1. Керівництво підготовкою і спусканням плоту методом скидання 2. Керівництво спускання плоту методом спускання пліт балкою 5.3. Відхід від борту судна 1. шлюпки 2. плоту 5.4. Підняття з води потерпілих 1. Способи безпечного піднімання в шлюпки і плоти 5.5. Першочергові дії після відходу від борту 1. Дії щодо життєзабезпечення 2. Дії щодо збільшення можливостей бути знайденим		Л1, Л2, Л4	НП2, НПЗ
6. Дії на борту рятувальних засобів (3,5) 6.1. Організація життєзабезпечення 1. Впорядкування рятувальних засобів 2. Зовнішнє спостереження і чергування всередині рятувальних шлюпки і плоту 3. Підтримання морального духу	ДЗ, Д5	Л1, Л2, Л4	НП2, НПЗ, НП4

4. Головні небезпеки що підстерігають потерпілих 6.2. Користування спорядженням шлюпки й плоту 1. Порядок зберігання предметів спорядження 2. Користування фалієм, плавучим якорем, штормтрапиком, міхом для надування днища плоту. 3. Готовність до використання сигнальних засобів 4. Вентиляційне забезпечення й утеплення 6.3. Пропорційний розподіл води і їжі 1. Кількість води і їжі в аварійному запасі шлюпок і плотів 2. Порядок зберігання й розподілу води їжі 3. Небезпечність пиття морської води і необхідність збирання дощової води та конденсату 4. Заходи, що зменшують процес збезводнення			
7. Перша допомога (2,5) 7.1. Техніка оживлення 1. Перші дії при допомозі потерпілому без свідомості 2. Ознаки зупинки серця 3. Штучна вентиляція легенів способом «рот у рот», «рот у ніс» 4. Непрямий масаж серця 7.2. Порушення теплообміну 1. Причини гіпотермії і запобіжні заходи проти неї 2. Симптоми гіпотермії 3. Догляд за потерпілим від гіпотермії 7.3. Користування аптечкою першої допомоги 1. Уміст аптечки першої допомоги в рятувальних засобах 2. Перші дії при кровотечі, при переломах, опіках, шоківому стані 3. Ознаки обмороження і дії при цьому	ДЗ, Д4, Д5	Л2, Л4	НП2, НПЗ
8. Керування рятувальними засобами при непогоді (2,0) 8.1. Шлюпки 1. Спускання шлюпки при важкій хвилі. Заходи безпеки 2. Керування шлюпкою при русі проти хвилі і в дрейфі за допомогою плавучого якоря 3. Керування шлюпкою при русі за хвилею 4. Використання масла для загладжування гребенів морських хвиль 8.2. Плоты 1. Скидання і спускання плотів у непогоду 2. Відхід від борту судна при сильному хвилюванні моря і дрейф плоту з плавучим якорем 3. Запобіжні заходи безпеки при буксируванні рятувального плоту в непогоду 8.3. Підхід до берега й викидання рятувальних шлюпок і плотів на берегову обмілину 1. Особливості підходу до берега при вітрі з берега моря 2. Дії команди й екіпажу для більш безпечного викидання на берегову обмілину	ДЗ	Л1, Л3, Л4	НП2 НПЗ
9. Використання обладнання зв'язку й сигналізація рятувальних шлюпок і плотів (2,75) 9.1. Портативні радіостанції	Д2, Д3, Д4	Л1, Л4	НП2, НПЗ, НП4

1. Радіостанції для ГМЗЛБ, Sailor SP 3110, користування нею 9.2. Аварійні буї і транспондери 1. Морські буї EPIRS системи пошуку і рятування КОСПАС-САРСАТ 2. АРБ в системі «INMARSAT-E» 3. АРБ із вмонтованим засобом обробки сигналів GPS 4. УКВ АРБ для суден прибережного плавання 5. Радіолокаційний відповідач для пошуку і спасіння «САРТ» 9.3. Сигнальне спорядження, порядок використання 1. Електричний ліхтарик, свисток, геліограф 2. Піротехнічні засоби сигналізації 3. Піротехнічні сигнали біди			
10.Способи рятування за допомогою гелікоптера (1,5) 10.1. Зв'язок із гелікоптером 1. Сигнали руками 2. Радіозв'язок 10.2. Евакуація із судна та рятувальних засобів 1. Вимоги до місця евакуації з судна 2. Попередження про небезпеку при евакуації людей з рятувальних засобів та з води 10.3. Способи підняття на гелікоптер 1. Підняття людини за допомогою: - рятувального стропа - рятувальної корзини - рятувальної сітки - рятувального підйомника - рятувального крісла 2. Підняття пораненої або непритомної людини	ДЗ, Д4	ЛЗ, Л4	НП2, НП3, НП2, НП5
11.Тренування зі спускання й підняття рятуваль засобів (3,0) 11.1. Практичні дії командира рятувальної шлюпки при її спусканні й підйманні 1. Дає правильні команди на посадку, спускання, відхід від борту, а також на підняття шлюпки 2. Дбає про виконання правил безпеки 3. Керує підготовкою шлюпки до спускання і розподіляє обов'язки членів команди 4. Демонструє вміння гребти, управляти стерном і веслом, моторною шлюпкою 5. Пояснює, як ставити плавучий якір 6. Користується засобами зв'язку 11.2 Практичні дії командира рятувального плоту при його спусканні скиданням 1. Контролює, щоб пусковий лінч надійно був закріплений до корпусу судна 2. Віддає правильні команди на відокремлення, вивалювання і надування плоту 3. Спускається в пліт і пояснює, як відходити від борту 11.3. Практичні дії командира рятувального плоту при його спусканні пліт балкою 1. Розподіляє обов'язки зі спускання 2. Віддає обов'язки команди на закріплення, вивалювання плоту за борт, гарантування його безпеки і посадку людей			НП2, НП5

3. Слідкує за безпечним захватом спускового гака за огон плоту			
4. Пояснює, як відходити від борту і ставити плавучий якір			

4.2. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА скороченого курсу

Навчальні завдання курсу	Посилання ІМО	Бібліографія	Навчальні і матеріали
1	2	3	4
1.Вступ (0,5) 1.1. Огляд курсу 2. Завдання курсу і порядок його освоєння 3. Інструкції з техніки безпеки 1.2. Компетентність фахівця з суднових рятувальних засобів 1. Основні завдання, обов'язки і відповідальність	Д1, ДЗ		НП1, НП2
2. Суднові рятувальні засоби і устаткування для їх спускання (1,0) 2.1. Рятувальні й чергові шлюпки 1. Різниця шлюпок за будовою, типом рушія, місткістю, способом спускання й призначенням. 2. Експлуатаційні характеристики шлюпок, їх обладнання і спорядження 3. Маркування рятувальних шлюпок 4. Шлюпбалки, кран-балки і рампа-сліп 2.2 Рятувальні плоти і морські евакуаційні системи 1. Різновиди плотів за будовою, способом спускання, місткістю, їх основні експлуатаційні характеристики, обладнання і спорядження 2. Морські надувні евакуаційні системи (МЕС), їх призначення і основні експлуатаційні характеристики 3. Маркування плотів, МЕС і їх контейнерів 2.3. Техніка безпеки при використанні рятувальних засобів 1. Вимоги безпечного роз'єднання гаків шлюпок і спускних плотів при приводненні в морі, що хвилюється 2. Засоби безпечного піднімання людей в шлюпки І ПЛОТИ 3 води.	Д2, ДЗ	Л1, ЛЗ	НП2, НПЗ, НП4
3. Двигун рятувальної шлюпки і його оснащення (1,0) 3.1. Запуск двигуна 1. Дії з приготування й запуску 2. Експлуатаційне обслуговування двигуна 3.2. Система охолодження двигуна 1. Особливості охолодження повітрям, прісною водою, морською водою. Можливість роботи двигуна без охолодження. 2. Підвісні мотори і їх експлуатація 3.3. Система зрошення водою 1. Призначення системи, її функціонування	Д2, ДЗ	ЛЗ	НП2, НПЗ,
4. Командування рятувальною шлюпкою і плотом, черговою шлюпкою під час спускання і після спускання їх на воду (8,0) 4.1. Підготовка шлюпок і плотів до спускання і посадка людей 1. Дії командира шлюпок: - відкритої;	Д1, Д5	Л1, Л2, Л4	НП2, НПЗ, НП5

- закритої; - що спускається вільним падінням; 2. Дії командира рятувального плоту: - що спускається скиданням; - що спускається плітбалкою; 4.2. Спускання шлюпок і плотів, відхід від судна при різних гідрометеорологічних умовах. 1. Спускання шлюпки на телях і відхід від борту при сильному хвилюванні моря 2. Спускання рятувального плоту пліт балкою при сильному хвилюванні моря 3. Скидання рятувального плоту при сильному хвилюванні моря 4.3. Підняття з води потерпілих 1. Способи безпечного піднімання в шлюпки і плоти 4.4. Практичні дії командира рятувальної шлюпки при її спусканні й підйманні 1. Дає правильні команди на посадку, спускання, відхід від борту судна, а також на підняття шлюпки 2. Керує підготовкою шлюпки до спускання і розподіляє обов'язки членів команди 3. Контролює, щоб пусковий лань надійно був закріплений до корпусу судна 4. Віддає правильні команди на відокремлення, вивалювання і надування плоту 5. Спускається в пліт і пояснює, як відходити від борту 6. Віддає правильні команди на закріплення, вивалювання плоту за борт, гарантування його безпеки і посадку людей			
5. Життєзабезпечення в рятувальних шлюпках і плотах після залишення судна (2,5) 5.1. Організація виживання 1. Першочергові дії 2. Зберігання й порядок розподілу води і їжі 3. Готовність до використання сигнальних засобів 4. Захист від жару і холоду 5. Підтримання віри в спасіння 5.2. Надання першої медичної допомоги при травмах і розладах в організмі 1. Симптоми гіпотермії, дії 2. Симптоми перегрівання, дії 3. Допомога при обмороженні 4. Дії при допомозі потерпілому без свідомості 5. Штучна вентиляція легенів способом «рот у рот», «рот у ніс» 6. Непрямий масаж серця			
6. Користування аварійними засобами зв'язку і сигналізації (1,0) 6.1. Аварійні радіобуї і портативне радіобладнання 1. Аварійні радіобуї системи КОСПАР- CAPCAT, ІНМАРСАТ і для суден прибережного плавання 2. Радіостанція для ГМЗЛБ 3. Транспондери (SART) 6.2. Світлотехнічні засоби	Д2, Д3, Д4	Л1, Л4	НП2, НП3

1. Сигнальні ракети, фальшфейєри, димові шашки, їх кількість у шлюпках і плотях, порядок використання.			
2. Аварійний ліхтар, геліограф, зовнішнє аварійне освітлення.			
6.3. Міжнародні рятувальні сигнали			
1. Демонстрація таблиці рятувальних сигналів			

5. КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ І ЙОГО ХАРАКТЕРИСТИКА

5.1. Критерії оцінки компетентності (знань, умінь, навичок).

Контроль знань проводиться шляхом поточного опитування на лекціях та заняттях.

Підсумковим результатом проходження підготовки є оцінка компетентності слухача, що здійснюється проведенням письмового екзамену, або комп'ютерним тестуванням і демонстрацією дій на практичних заняттях.

Критеріями оцінки є правильні відповіді на запитання екзаменаційного білета й правильні демонстративні дії з урахуванням обмежень обладнання і безпеки людей, а також відповідність їх переважаючим обставинам і умовам (див. п. 2).

Використовується оцінка двобальної системи: залік-незалік.

5.2. Екзаменаційні запитання контролю.

5.2.1. Письмовий екзамен.

1. Основні обов'язки і відповідальність фахівців із суднових рятувальних засобів відповідно до вимог Правила УІ/2 Конвенції ПДНВ.

2. Відмінності рятувальних шлюпок і плотів у конструкції, типах рушія і пасажиромісткості.

3. Можливості рятувальних шлюпок і плотів стосовно їх плавучості та чим це гарантовано.

4. Вимоги щодо гарантування позитивної остійності рятувальних шлюпок і плотів. Способи відновлення нормального положення при перекиданні рятувальних шлюпок і плотів.

5. Конструктивні особливості танкерних шлюпок.

6. Будова твердих рятувальних плотів.

7. Будова скидальних надувних рятувальних плотів.

8. Будова спускових надувних рятувальних плотів.

9. Види спускових засобів рятувальних шлюпок і плотів, їх стислі характеристики.

10. Будова шлюпбалки, що скачується.

11. Будова шлюпбалки, що схиляється.

12. Будова шарнірної шлюпбалки.

13. призначення й обладнання шлюпочної лебідки.

14. Будова пліт балки.

15. Призначення і різновиди роз'єднувальних засобів плотів.

16. Перелік і призначення основних предметів оснащення рятувальних плотів і шлюпок.

17. Морські евакуаційні системи.

18. Чергові рятувальні шлюпки, їх призначення, різновиди.

19. Керування рятувальною шлюпкою і плотом при сильному хвилюванні моря.

20. Порядок відходу шлюпки від борту судна при значному хвилюванні моря і при наявності ходу судна.

21. Основні експлуатаційні-конструктивні характеристики шлюпок, що спускаються

вільним падінням (Free fall).

22. Організація посадки людей в рятувальні засоби.
23. Порядок підготовки і спускання спускових надувних рятувальних плотів.
24. Обов'язки фахівців з рятувальних засобів щодо пасажирів.
25. Безпечне підняття рятувальної шлюпки.
26. Заходи щодо спускання рятувальних шлюпок при сильному хвилюванні моря.
27. Керування шлюпкою і плотом при викиданні на берегову обмілину.
28. Порядок підготовки і спускання скидальних надувних рятувальних плотів.
29. Порядок підготовки і спускання рятувальних шлюпок, у тому числі і (Free fall).
30. Порядок підходу шлюпки під талі і її піднімання на борт.
31. Техніка безпеки при експлуатації відкритих і частково закритих рятувальних шлюпок.
32. Обов'язки і дії командирів рятувальних засобів при залишанні судна в аварійній ситуації.
33. Способи посадки людей в рятувальні шлюпки і плоти.
34. Поведінка потерпілих при рятуванні їх за допомогою гелікоптера (із судна, шлюпки або плоту з води).
35. Особливості керування шлюпкою при русі проти хвилі і за хвилею.
36. Призначення і користування фалінями, плавучим якорем.
37. Дії командира шлюпки при рятуванні людей, що потрапили у воду.
38. Першочергові дії командира рятувальних шлюпки і плоту після залишання судна.
39. Використання УКВ радіостанції «Sailor SP 3110».
40. Використання АРБ і транспондера (пасивного РЛВ).
41. Мотивація дії людини при паніці і можливі прийоми відвернення й зупинення паніки.
42. Розподіл води і їжі в рятувальних засобах при аварійній ситуації.
43. Перелік і стисла характеристика факторів, що впливають на виживання.
44. Маркірування контейнерів надувних рятувальних плотів.
45. Маркірування рятувальних шлюпок.
46. Маркірування твердих рятувальних плотів.
47. Маркірування надувних рятувальних плотів.
48. Маркірування морських евакуаційних систем (МЕС).
49. Запуск і експлуатація двигуна рятувальної шлюпки.
50. Прийом потерпілих із води в рятувальні шлюпки і плоти, а також на гелікоптер.
51. Склад і користування аптечкою першої допомоги в рятувальних засобах.
52. Допомога потерпілому в шоковому стані.
53. Допомога потерпілому при гіпотермії та обмороженні.
54. Допомога потерпілому з опіками та перегрівом.
55. Допомога потерпілому при кровотечах.
56. Допомога потерпілому переломах.
57. Міжнародні сигнали потерпілим про висадку на берег.
58. Міжнародні сигнали лиха, що подаються береговими рятувальними станціями.
59. Міжнародні сигнали, що подаються літаком, зайнятим рятувальними операціями.
60. Дії командира рятувального засобу із забезпечення максимальної можливості бути знайденим.

6. ВИМОГИ ДО МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (ТРЕНАЖЕРНА БАЗА) (комплектність, склад обладнання і спорядження)

- Водний полігон для відпрацювання навичок з управління шлюпкою.
- Рятувальний мотобот закритого типу з пристроєм для його спуску та підйому.
- Два надувних плоту (один в учбовому класі, інший на водному полігоні).
- Робочий двигун рятувальної шлюпки.
- Комплект обладнання для рятувальної шлюпки.
- Повний комплект обладнання для рятувального плоту.
- Рятувальні жилети для забезпечення учбової групи та інструкторів.
- Гідротермокостюми для забезпечення учбової групи та інструкторів.
- Аварійний радіобуй.
- Дві портативні, аварійні радіостанції.
- Пристрій для відпрацювання завдань з порятунку за допомогою гелікоптеру.
- Аварійний рятувальний буй зі світловим та димовим обладнанням.
- Комплект аптечки першої медичної допомоги.
- Теплозахисні засоби для забезпечення учбової групи та інструкторів.
- Транспондер SART.
- Повнорозмірний манекен людини для проведення реанімації.
- Носилки для перенесення потерпілих.
- Засоби, що сприяють визначенню місцезнаходження (магнітний компас, приймач GPS або інший і т.п.).
- Душ та роздягальня з шафами для сухого одягу.

7. ВИМОГИ ДО ІНСТРУКТОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ ТА ЇХ РОБОЧОГО МІСЦЯ

7.1 Вимоги до інструкторсько-викладацького складу:

Інструкторсько-викладацький склад повинен складатися, як мінімум із одного інструктора-викладача, який в свою чергу зобов'язаний мати:

- наявність диплома про закінчення морського навчального закладу;
- наявність диплома особи командного складу морських суден;
- наявність свідоцтва про спеціальну підготовку фахівця з рятувальних засобів відповідно до вимог правила VI/2 Конвенції ПДНВ, виданого схваленим НТЗ;
- практичний досвід роботи в НТЗ з підготовки фахівців з рятувальних засобів не менше одного року або проходження стажування в НТЗ (проведення не менше двох повних курсів підготовки фахівця з рятувальних засобів) та наявність позитивного відгуку керівника НТЗ за результатами стажування;
- наявність документа щодо стану здоров'я інструктора;
- документально підтверджену підготовку з техніки інструктажу та методів і практики підготовки згідно з вимогами розділів А-I/6 та В-I/6 Кодексу ПДНВ, або документально підтверджений досвід викладацької роботи у вищому морському навчальному закладі не менше трьох років, або диплом про закінчення педагогічного навчального закладу та документально підтверджений досвід викладацької роботи у вищому навчальному

закладі не менше одного року.

7.2 Вимоги до робочого місця інструктора:

Конкретне робоче місце інструктора не передбачається.

- Під час відпрацювання практичних завдань з підготовки до рятування на воді інструктор повинен мати постійний звуковий контакт зі слухачами і візуальний контроль за їх діями та обстановкою в районі навчань.
- Інструктор повинен мати можливість у разі необхідності призупинити або припинити тренування та забезпечити швидке виведення людей з води, рятувальних засобів та з місця тренування.

8. ВИМОГИ ДО РОБОЧОГО МІСЦЯ СЛУХАЧА

- Робоче місце слухача має відповідати вимогам до колективних рятувальних засобів, викладеним у відповідних розділах Міжнародного кодексу по рятувальних засобах видання 2010 року та Міжнародній конвенції з охорони людського життя на морі 1974 року, з поправками.
- Кожному зі слухачів має бути виділено окреме місце у класі та на місцях відпрацювання практичних навичок.
- Кожен слухач після відпрацювання практичних вправ повинен мати можливість висушити волосся та переодягтися.
- Під час відпрацювання практичних навичок усі слухачі повинні виконувати вимоги техніки безпеки. Персонал НТЗ має вимагати від слухачів виконання правил техніки безпеки.

9. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Перелік публікацій:

з/п	Найменування	Кількість
	Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з Манільськими поправками (ПДНВ-78/95)	2
	Міжнародна конвенція з охорони людського життя на морі 1974 року, з поправками (СОЛАС-74)	2
	Міжнародна конвенція по запобіганню забрудненню з суден 1973/1978 рр., з поправками	1
	Міжнародна Конвенція з пошуку і рятуванню людей на морі 1979 р	
	Міжнародний Кодекс із рятувальних засобів (ЛСА)	
	Міжнародний кодекс по рятувальних засобах видання 2010 року (Life-Saving Appliance Code 2010)	один посібник на 2 слухачів
	Модельний курс ІМО 1.19 «Фахівець з персональної техніки виживання» (Proficiency in Personal Survival Techniques)	2
	Модельний курс ІМО 1.23 «Фахівець з рятувальних шлюпок, рятувальних плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками» (Proficiency in Survival Craft and Rescue Boats other than Fast Rescue Boats)	2
	Модельний курс ІМО 3.12 «Оцінка компетентності, екзамени та дипломування моряків» (Assessment, examination and certification of seafarers)	2
	Резолюція ІМО А.657 (17) «Інструкція з дій на рятувальному засобі» (Instructions for action in survival craft)	один посібник на 2 слухачів

	Циркулярний лист ІМО від 26 травня 2006 року MSC.1/Circ.1206 «Заходи для запобігання нещасним випадкам з рятувальними шлюпками» (Measures to prevent accidents with lifeboats)	1
--	---	---

Додаткова література, навчальні посібники й засоби навчання:

№ з/п	Найменування
1.	«Інструкція по залишенню судна», КІД 31.6.002-95
2.	Жуков Є.І. «Суднові рятувальні засоби», М., Транспорт, 1994
3.	Навчальний план курсу «Фахівець із рятувальних шлюпок і плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками»
4.	Методичка з курсу «Фахівець із рятувальних шлюпок і плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками»
5.	Харитошин А.П. «Вживання та безпека на морі в питаннях та відповідях», ЦПАП, Одеса, 1996
6.	Тюрін С.А. Суднові рятувальні засоби. СПб, 2004
7.	Настанова по рятуванню та виживанню на морі. Іллічівськ, 2007
8.	Ганнесен В.В. Суднові рятувальні засоби. (Учб.Пос.) 2009
9.	Аудіо, відео матеріали